

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної педагогіки
Кафедра загальної та практичної психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
Володимир ДУБІНСЬКИЙ

2024

р.

число

місяць

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

підготовки фахівців

другого (магістерського) рівня вищої освіти

першого (бакалаврського), другого(магістерського) рівня вищої освіти

за освітньо-професійною програмою

Психологія

назва ОПП

спеціальності

053 Психологія

шифр і назва спеціальності згідно з навчальним планом

галузі знань

05 Соціальні та поведінкові науки

шифр і назва галузі знань згідно з навчальним планом

мова навчання

українська

Кам'янець-Подільський - 2024

Розробник програми:

Наталія ГОНЧАРУК, доктор психологічних наук, доцент кафедри загальної та практичної психології

Затверджено:

на засіданні кафедри загальної та практичної психології
(протокол №11 від 26 серпня 2024 року)

Завідувач кафедри загальної
та практичної психології _____

Ліана ОНУФРІЄВА

Схвалено:

Гарант освітньо-професійної програми _____ Ліана ОНУФРІЄВА

Радою з науково-методичної роботи та забезпечення якості вищої освіти факультету спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
(протокол №10 від 18.09.2024 року)

Голова ради з науково-методичної роботи
та забезпечення якості вищої освіти _____

Вадим ЛЕВИЦЬКИЙ

Зміст наскрізної програми практики

1. Вступ
2. Мета і завдання практики
3. Різновиди практик
4. Терміни проведення і тривалість практик
5. Зміст практик і послідовність їх проведення:
 - мета практики;
 - завдання практики;
 - компетентності, які повинні бути сформовані у здобувачів вищої освіти в процесі проходження практики;
 - бази практики;
 - змістові модулі;
 - список рекомендованих джерел.
6. Організація і керівництво практикою
7. Підведення підсумків практики
8. Критерії оцінювання.
9. Процедура врахування результатів неформальної та/або інформальної освіти.

1. Вступ

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом практики, що визначає рекомендації щодо видів, форм і методів контролю якості досягнення здобувачами вищої освіти запланованих результатів навчання. Вона розробляється на підставі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти і згідно нормативних документів з організації практики здобувачів вищої освіти

Удосконалення змісту, форм і методів підготовки психологів вимагає раціонального підходу до організації практики. Робота під керівництвом досвідчених фахівців допомагає студентам закріпити, систематизувати і поглибити теоретичні знання, отримати чітке уявлення про роботу психологічної служби, ознайомитись з її організаційною структурою. Застосовуючи набутий досвід у діяльності, вони збагачують спеціальні вміння та розвивають професійну майстерність.

Орієнтація на зразок, вивчення психологічного досвіду є корисним і необхідним чинником професійного вдосконалення. Здійснюючи аналіз роботи психологів, відвідуючи заняття, які вони проводять, здобувачі вищої освіти засвоюють необхідні основи майбутньої спеціальності. Вони знайомляться з інноваційними технологіями, новими соціально-психологічними програмами, авторськими підходами. Це допомагає дослідити сучасний стан психологічної роботи у навчальних закладах різного типу. Загалом, практика сприяє підвищенню професійного рівня. Вона стимулює у майбутніх фахівців розвиток творчих здібностей та формує самостійність.

2. Мета і завдання практики

Метою практики є підготовка здобувачів вищої освіти до професійної діяльності згідно вимог кваліфікаційної характеристики магістра за спеціальністю 053 Психологія. Вона передбачає оволодіння сучасними методами, формами організації та засобами праці в галузі психології, формування, на базі одержаних знань, професійних умінь і навичок, необхідних для прийняття самостійних рішень в конкретних умовах. Важливою її метою є виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності.

Завдання практики:

1. Оволодіння навичками психодіагностичної діяльності: здатністю обирати і застосовувати методи наукового дослідження, проводити психологічне обстеження, виявляти причини, що ускладнюють особистісний розвиток і спілкування між людьми.

2. Здобуття вмінь корекційно-відновлювальної та розвивальної діяльності: усунення відхилень в індивідуальному (груповому) розвитку;

сприяння у формуванні позитивної життєвої програми та життєвої перспективи.

3. Набуття навичок проведення психологічного консультування: надання психологічної допомоги у життєвих ситуаціях шляхом проведення психоконсультативної бесіди; створення умов для вироблення у клієнта здатності оперувати якомога більшою кількістю варіантів поведінки, вчинків, почуттів тощо з метою забезпечення оптимізації спілкування та взаємодії з людьми.

4. Підвищення вмінь та навичок організації психопрофілактичної діяльності: збереження психічного здоров'я дітей, педагогів, батьків, попередження відхилень у розвитку особистості (групи, колективу), запобігання конфліктам і напруженню в міжособистих стосунках.

5. Залучення до просвітницької діяльності: надання необхідних психологічних знань із актуальних проблем сьогодення.

6. Мотивація до самоосвітньої діяльності: опрацювання нових фахових видань з психології, робота в бібліотеці, сприяння досягненню студентом професійного зростання.

7. Формування психологічної культури, шляхом проведення лекцій, семінарів, тренінгів.

Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до освітнього рівня магістра.

3. Різновиди практик

Під час навчання у магістратурі і відповідно до Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України и №93 від 08.04.93 р практика включає такі основні різновиди:

а) Виробнича практика на посаді психолога, 6 кредитів, 180 годин

Практика спрямована на закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення певного циклу теоретичних дисциплін, практичних навичок зі спеціальності. Передбачає аналіз психологічної проблематики установи; психологічну роботу з групою, роботу з «важкими» підлітками та ознайомлення з особливостями роботи з сім'єю підлітка з девіантною поведінкою; психопрофілактичну роботу (проведення психопрофілактичних заходів з метою запобігання адиктивної поведінки); профконсультативну роботу (спостереження за проведенням індивідуального профконсультування, аналіз карт первинної індивідуальної психологічної профконсультації); профорієнтаційну роботу (участь у розробці і проведенні профінформаційних уроків); психологічну роботу за запитом психолога.

б) Виробнича переддипломна практика, 3 кредити, 90 годин

Переддипломна практика є завершальним етапом навчання, зорієнтована на узагальнення здобутих професійних знань, умінь і навичок.

Включає ознайомлення з особливостями наукової та навчально-методичної роботи кафедри загальної та практичної психології, зокрема, аналізування результатів діяльності спільної наукової лабораторії психології навчання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України..

Основним спрямуванням практики є підготовка та написання кваліфікаційної роботи, зокрема, збір діагностичного матеріалу за результатами наукового дослідження та його інтерпретація.

Одним із завдань є вивчення специфіки та результатів роботи соціально-психологічної служби університету, зокрема, участь у проведенні психологічних заходів відповідно до плану роботи соціально-психологічної служби університету.

4. Терміни проведення і тривалість практик

Терміни проведення і тривалість практик представлено у графіку проходження практик здобувачами вищої освіти, у якому подано терміни проходження, кількість тижнів (тривалість), назву практик, форми навчання і форми контролю.

Виробнича практика на посаді психолога: 6 кредитів, 180 годин

Тривалість практики – 4 тижні

Виробнича переддипломна практика: 3 кредити, 90 годин

Тривалість практики – 2 тижні

5. Зміст практик і послідовність їх проведення

Виробнича практика на посаді психолога, 6 кредитів, 180 годин

Мета: підвищення рівня майбутніх фахівців у розв'язанні психологічних проблем та оволодіння навичками самостійної професійної діяльності.

Завдання:

1. Аналіз психологічної проблематики, характерної для установи, що є базою практики
2. Робота психолога з колективом (учнів, працівників)
3. Профілактика та корекція відхилень у поведінці
4. Психологічна робота з групою (або окремим клієнтом), у яких спостерігаються проблеми у спілкуванні
5. Профорієнтаційна і профконсультативна робота
6. Психологічна робота за запитом психолога

Компетентності, які повинні бути сформовані у здобувача вищої освіти в процесі проходження практики.

Інтегральна компетентність: Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології,

що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04 Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 05 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 06 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 07 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

СК 03 Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 04 Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 05 Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

(визначені освітньою програмою компетентності, для формування яких використовує ця навчальна дисципліна).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПР 02 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 03 Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР 04 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 05 Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 06 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР 07 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

Бази практики:

Виробнича практика на посаді психолога проводиться на базах практики, які відповідають вимогам програми.

З базовими закладами укладаються договори на проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Базовими закладами для проходження практики є:

1. Кам'янець-Подільський ліцей №1 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.

2. Кам'янець-Подільський ліцей №2 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.
3. Кам'янець-Подільський ліцей №8 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.
4. Кам'янець-Подільський ліцей №9 ім. А.М.Трояна Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області
5. Кам'янець-Подільський ліцей №14 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.
6. Кам'янець-Подільський ліцей №15 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.
7. Кам'янець-Подільський ліцей №17 Кам'янець-Подільської міської ради Хмельницької області.
8. Кам'янець-Подільський міський Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
9. Кам'янець-Подільське комунальне некомерційне підприємство «Перинатальний центр».
10. Кам'янець-Подільський територіальний центр соціального обслуговування «Турбота».

Виробнича переддипломна практика, 3 кредити, 90 годин

Мета: поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь, навичок з психології і спеціалізації, загальних засад методології наукової діяльності, аналіз та узагальнення емпіричного матеріалу для написання кваліфікаційної роботи та опанування методикою наукових досліджень.

Практика передбачає виконання таких **завдань**:

1. Розвивати уміння і навички організації та проведення процедури емпіричного дослідження.
2. Здійснювати добір, адаптацію та розробляти методичний інструментарій відповідно до проблеми наукового дослідження; аналізувати та систематизувати отримані емпіричним шляхом результати та інформацію з наукових джерел.
3. Проводити оцінку ефективності застосування методичних засобів згідно з етикою науково-психологічних досліджень.
4. Виробити навички аналізу власних індивідуально-психологічних особливостей, психічних процесів, станів, властивостей з метою розвитку професійної рефлексії і наукової інтуїції.
5. Надати науково-теоретичну інтерпретацію емпіричного матеріалу в кваліфікаційній роботі.

Компетентності, які повинні бути сформовані у здобувача вищої освіти в процесі проходження кожного виду практики.

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 01 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 04 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 05 цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 06 здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 07 здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності:

СК 03 Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК 04 Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 05 Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

(визначені освітньою програмою компетентності, для формування яких використовує ця навчальна дисципліна).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

ПР 02 Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР 03 Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПР 04 Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 05 Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР 06 Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР 07 Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

Бази практики: Базовими для проходження практики є установи, здатні забезпечити реалізацію програми практики. Вони повинні:

- відповідати кваліфікаційним вимогам, що передбачають достатню кваліфікацію та досвід роботи керівника від бази практики;

- надавати практикантам право користуватись бібліотекою, лабораторіями та документацією, необхідною для виконання програми практики з урахуванням політики конфіденційності.

Серед них:

1. Спільна наукова лабораторія психології навчання Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

2. Навчально-наукова лабораторія психології здоров'я Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.
3. Соціально-психологічна служба Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Змістові модулі

Виробнича практика на посаді психолога, 6 кредитів, 180 годин

Змістовий модуль 1. Психодіагностична і психокорекційна робота

Аналіз психологічної проблематики, характерної для установи, що є базою практики

Дослідження психологічних проблем, пов'язаних із віковими особливостями (професійне самовизначення, особистісне самовизначення та ін.). Аналіз особливостей психологічної роботи з цими проблемами.

Робота психолога з колективом (учнів, працівників)

Аналіз структури організації (основні структурні підрозділи та завдання їх роботи). Діагностика міжособистісних стосунків та спілкування. Вивчення психологічного клімату колективу. Шляхи покращення психологічного клімату. Дослідження ціннісно-орієнтаційної єдності та згуртованості колективу. Визначення його рівня розвитку. Аналіз методів професійного самовдосконалення спеціалістів. Організація психологічної самоосвіти. Діагностика та психологічні рекомендації щодо самоменеджменту працівників (вміння організувати свою роботу). Визначення стресогенних факторів, які впливають на роботу працівників (учнів). Проведення психологічного заходу, що має за мету формування колективістських взаємостосунків.

Профілактика та корекція відхилень у поведінці

Поняття про групи «ризик». Психопрофілактична робота у групах ризику. Аналіз особливостей психодіагностичної та корекційної роботи з «важкими» підлітками. Опис особливостей психологічної роботи з сім'єю підлітка з девіантною поведінкою. Психопрофілактична робота у класах. Проведення психопрофілактичних заходів з метою запобігання адитивної поведінки учнів (наркоманії, тютюнопаління, вживання алкоголю тощо). Особливості співпраці з спеціалістами, що займаються цією проблемою.

Робота з психологічною проблемою

Психологічна робота з групою (або окремим клієнтом), у яких спостерігаються проблеми у спілкуванні. Проведення психодіагностики. Планування та проведення психологічної корекції (тренінгів, індивідуальних занять). Проведення вторинної діагностики.

Змістовий модуль 2. Профорієнтаційна і профконсультативна робота

Профорієнтаційна і профконсультативна робота

Спостереження за проведенням індивідуального профконсультування. Аналіз карт первинної індивідуальної психологічної профконсультації.

Участь у розробці і проведенні профінформаційних уроків. Участь в організації і проведенні професіографічної екскурсії старшокласників чи професіографічної зустрічі з фахівцем (по мірі можливості).

Психологічна робота за запитом психолога

Допомога психологу у підготовці до психодіагностичних, психокорекційних та психопрофілактичних занять. Проведення занять за запитом психолога. Виготовлення методичних матеріалів та обладнання для психологічного кабінету.

Список рекомендованої література

Основна

1. Гончарук Н.М. Практика з психології у системі фахової підготовки здобувачів вищої освіти вищого навчального закладу : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2010. 227 с.
2. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 304 с.
3. Осика О.В., Осика К.С. Теорія і практика психокорекційної роботи. навч. посіб. Слов'янськ, 2016. 111 с.
4. Основи психодіагностики та психокорекції: навч.-метод. посіб. / уклад. Гриньова Н.В. Умань: ВПЦ Візаві, 2019. 124 с.
5. Психологічна служба : підруч. ; В.Г. Панок (наук. ред.); А.Г. Обухівська, В.Д. Острова та ін. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.

Додаткова

6. Булах І.С., Семенча Л.Г. Психотехнологія корекції афекту неадекватності та дезадаптованості у підлітків : навч.-метод. посіб. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. 95 с.
7. Вавринів О.С. Основи психологічного консультування: навч. посібник. Львів : ЛДУ БЖД, 2020. 112 с.
8. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 256 с.
9. Магдисюк Л.І. Федоренко Р.П. Основи психологічного консультування : навч. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 360 с.
10. Коропецька О.М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості : навч. посіб. Київ : КНТ, 2016. 438 с.
11. Кузьо О. Основи психологічної практики : навч. посіб. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 124 с.
12. Магдисюк Л. І., Федоренко Р. П. Медико-психологічне консультування: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 332 с. Строяновська О.В. Психологічна служба в системі освіти : практикум : навч. посібн. Київ : Каравелла, 2010. 176 с.
13. Мельничук О. Б. Основи психоконсультування та психокорекції. Київ: Каравела, 2015. 390 с
14. Психологічна допомога учасникам АТО та їх сім'ям: кол. моногр. / за заг. ред. М. Мушкевич. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 356 с.

15. Федоренко Р.П., Мушкевич М.І., Коширець В.В. Психологічне консультування: зміст, прийоми, технології. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 368 с.
16. Федорчук В.М. Соціально-психологічний тренінг: Розвиток комунікативної компетентності викладача: навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. 240 с.

Інтернет-ресурси

1. Електронний каталог бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. URL : <https://library.kpnu.edu.ua/ufd/>
2. Інформаційна база професійного інструментарію фахівців психологічної служби системи освіти України. URL : <https://docs.google.com/document/d/1jjQzAxFTFXdzVBaYu5OxcpqMz9gxhmtzIsEJDisfnM/edit>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
4. Психологічна служба : Психологічна підтримка дітей URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/psihologichna-sluzhba>
5. Хмельницький обласний навчально-методичний центр психологічної служби : На допомогу фахівцям психологічної служби. URL : <https://sites.google.com/site/hmelnocppsr/на-допомогу-фахівцям-психологічної-служби?authuser=0>

Виробнича переддипломна практика, 3 кредити, 90 годин

Змістовий модуль 1. Організаційно-методична робота

Планування роботи у якості студента-практиканта

Складання індивідуального плану роботи. Узгодження плану роботи з керівником практики. Затвердження індивідуального плану роботи керівником практики.

Ознайомлення зі службовою документацією науково-дослідних лабораторій та служб

Ознайомлення й аналіз службової документації спільної наукової лабораторії психології навчання КПНУ імені Івана Огієнка та Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України: плани роботи лабораторії, звіти, наукова продукція, видавнича діяльність, міжнародна співпраця, протоколи засідань. Вивчення науково-методичної літератури. Ознайомлення й аналіз службової документації навчально-наукової лабораторії психології здоров'я Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Ознайомлення зі службовою документацією соціально-психологічної служби КПНУ імені Івана Огієнка.

Ознайомлення з особливостями роботи соціально-психологічної служби

Ознайомлення з особливостями роботи соціально-психологічної служби КПНУ імені Івана Огієнка. Ознайомлення зі службовою документацією. Ознайомлення з робочими програмами. Аналіз методичної літератури. Ознайомлення з навчально-методичними розробками.

Психологічна робота у соціально-психологічній службі університету

Розробка соціально-психологічного тренінгу з питань адаптації та згуртування студентського колективу. Проведення психологічної просвіти студентської молоді з питань забезпечення психологічного супроводу в умовах діяльності соціально-психологічної служби. Участь у проведенні психологічних заходів відповідно до плану роботи соціально-психологічної служби університету.

Робота за запитом керівника практики

Складання індивідуального плану проходження практики. Участь у засіданні лабораторії, методичному та науковому семінарах. Підготовка та написання кваліфікаційної роботи.

Змістовий модуль 2. Науково-дослідна робота

Аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження за програмою кваліфікаційної роботи

Опрацювання результатів дослідження із використанням математичних методів і застосуванням статистичного пакету SPSS. Формулювання загальних висновків.

Апробація кваліфікаційної роботи

Підготовка наукової статті за результатами наукового дослідження. Участь у Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної психології: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців». Регулярне відвідування консультацій наукового керівника.

Складання програми формульованого експерименту дослідження

Психологічний аналіз отриманих емпіричних даних. Розробка та апробація психокорекційної програми за результатами наукового дослідження. Збір діагностичного матеріалу за результатами формульованого експерименту та його науково-теоретична інтерпретація. Підготовка до передзахисту кваліфікаційної роботи.

Підведення підсумків практики

Аналіз рекомендацій щодо опрацювання результатів психологічного експерименту. Підготовка звітної документації до захисту виробничої переддипломної практики. Ознайомлення з критеріями оцінювання практики. Захист практики.

Список рекомендованої література

Основна

1. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2020. 304 с.
2. Осика О.В., Осика К.С. Теорія і практика психокорекційної роботи. навч. посіб. Слов'янськ, 2016. 111 с.
3. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т.В. Гончарук. Тернопіль, 2014. 272 с.
4. Психологічна служба : підруч. ; В.Г. Панок (наук. ред.); А.Г. Обухівська, В.Д. Острова та ін. Київ : Ніка-Центр, 2016. 362 с.
5. Чумак О.А., Товстуха О.М. Психодіагностика: навч.-метод. посіб. Полтава : ЛНУ імені Тараса Шевченка, 2024. 121 с.

Додаткова

6. Боснюк В.Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Мультимедійне навчальне видання Харків : НУЦЗУ, 2020. 141 с.
7. Булах І.С., Семенча Л.Г. Психотехнологія корекції афекту неадекватності та дезадаптованості у підлітків : навч.-метод. посіб. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. 95 с.
8. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 256 с.
9. Коропецька О.М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості : навч. посіб. Київ : КНТ, 2016. 438 с.
10. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень. URL : http://studbooks.net/70288/buhgalterskiy_uchet_i_audit/klassifikatsiya_nauk_regulirovanie_nauchnoy_deyatelnosti
11. Психодіагностика: навч. посіб. уклад. Ю.В. Кушнір; відпов. ред. В. П. Кушнір– Донецьк: КиЦ, 2012. 346 с.
12. Психодіагностика та скринінг психічного здоров'я з основами психометрики / укла.: О.В. Мазяр. Житомир : Видво ЖДУ, 2023. 117 с.
13. Строяновська О.В. Психологічна служба в системі освіти : Практикум з навчального курсу для практичних психологів : навч. посіб. Київ : Каравелла, 2010. 176 с.
14. Федорчук В.М. Соціально-психологічний тренінг: Розвиток комунікативної компетентності викладача: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2004. 240 с.
15. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція : Модульно-рейтинговий курс: навч. посіб. Київ : Професіонал, 2005. 656 с.
16. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навч. посіб./ Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. Харків : НТУ «ХП», 2018. 246 с.
17. Юрченко С.О., Юрченко О.Є. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 204 с.

Інтернет-ресурси

6. Електронний каталог бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. URL : <https://library.kpnu.edu.ua/ufd/>
7. Інформаційна база професійного інструментарію фахівців психологічної служби системи освіти України. URL : <https://docs.google.com/document/d/1jjQzAxFTFXdzVBaYu5OxcpqMz9gxhmtzIsEJDisfnM/edit>
8. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
9. Психологічна служба : Психологічна підтримка дітей URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/psihologichna-sluzhba>
10. Хмельницький обласний навчально-методичний центр психологічної служби : На допомогу фахівцям психологічної служби. URL : <https://sites.google.com/site/hmelnocppsr/на-допомогу-фахівцям-психологічної-служби?authuser=0>

6. Організація і керівництво практикою

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників вищих навчальних закладів. Навчально-методичне керівництво виконання програм практик забезпечує кафедра загальної та практичної психології в особі завідувача кафедри.

До керівництва практикою здобувачів вищої освіти залучаються досвідчені викладачі кафедри, а також безпосередні керівники від баз практики (практичні психологи установ).

Керівники практики від кафедри загальної та практичної психології:

- перед початком практики контролюють прибуття здобувачів вищої освіти-практикантів до відповідних базових закладів;
- забезпечують проведення всіх організаційних заходів перед від'їздом здобувачів вищої освіти на практику: інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки, надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програми, щоденника, календарного плану, індивідуальних завдань, методичних рекомендацій та ін.), перелік яких встановлює навчальний заклад;
- повідомляють здобувачів вищої освіти про систему звітності з практики, прийняту на кафедрі, а саме: подання письмового звіту, виконання кваліфікаційної роботи, вигляду оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовка доповіді, повідомлення, виступу тощо;

- у тісному контакті з керівниками практики від бази практики забезпечують високу якість її проходження згідно з програмою;
- контролюють забезпечення нормальних умов праці і побуту здобувачів вищої освіти та проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці і техніки безпеки;
- контролюють виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- у складі комісії приймають залік з практики;
- подають завідувачеві кафедрою письмові звіти про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо поліпшення практики здобувачів вищої освіти.

Розподіл здобувачів вищої освіти на практику проводиться вищими навчальними закладами з урахуванням замовлень на підготовку спеціалістів і їх майбутнього місця роботи після закінчення навчання.

Бази практик в особі їх перших керівників разом з вищими навчальними закладами несуть відповідальність за організацію, якість і результати практики здобувачів вищої освіти.

6. Підбиття підсумків практики

Завершується практика звітною конференцією та проведенням захисту практики.

Форма захисту практики

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Загальна і характерна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це подання письмового звіту, підписаного й оціненого безпосередньо керівником від бази практики. Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими навчальним закладом (щоденник, характеристика та інше), подається на рецензування керівнику практики від навчального закладу. Звіт має містити відомості про виконання усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інші. Оформляється звіт за вимогами, які встановлює вищий навчальний заклад, з обов'язковим врахуванням Єдиної системи конструкторської документації (ЄСКД).

Формою захисту практики є диференційований залік, який проводиться перед комісією у такому складі :

- завідувач кафедри;

- провідний фахівець навчального відділу з питань практики на факультеті;
- відповідальний за практику по кафедрі загальної та практичної психології;
- керівники практики від кафедри загальної та практичної психології.

Голова комісії надає кожному практиканту слово для короткого повідомлення про зміст виконаної діяльності та висловлення пропозицій щодо підвищення ефективності психологічної практики. Після звіту члени комісії ставлять здобувачеві вищої освіти запитання з приводу особливостей і змісту виконаної психологічної роботи.

Комісія обговорює звіти та вирішує питання про зарахування результатів кожному практикантові. Після оцінювання керівники практики від кафедри загальної та практичної психології оформляють необхідні документи: екзаменаційні відомості, залікові книжки, звіти. Здобувачі вищої освіти, котрі не виконали програму й отримали незадовільний відзив з бази практики, направляються на практику вдруге або відраховуються із закладу вищої освіти. Здобувачам вищої освіти, котрі не виконали програму практики без поважних причин, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених вищим навчальним закладом. Здобувачі вищої освіти, котрі востаннє отримали негативну оцінку з практики в комісії, відраховуються з вищого навчального закладу.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на раді факультету не менше одного разу протягом навчального року. Після захисту проводиться звітна конференція з практики.

Звітна конференція

На звітну конференцію запрошуються керівники практики, викладачі, котрі викладали студентам спеціальні дисципліни та психологи закладів освіти, котрі були керівниками від баз практики. До конференції здобувачі вищої освіти готують презентації з використанням наочності, відео- чи фотоматеріалів. Під час своїх виступів вони ознайомлюють з особливостями проходження практики, інноваційними методами та формами роботи психолога.

8. Критерії оцінювання

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти з практики оцінюються керівниками практики від кафедри загальної та практичної психології відповідно до

- Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України №93 від 08.04.93 р.;
- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (нова редакція) №111-ОД від 31.08.21 р.;

- Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в К-ПНУ (нова редакція) №22-ОД від 05.03.24 р.
- Оцінка за кредитним модулем включає бали за виконання поточних завдань, індивідуальних завдань, звіт про практику й участь у конференціях з практики.

Кількісне оцінювання результатів практики (100 балів)

Поточний і модульний контроль (100 балів)									
Змістовий модуль 1									Диференційований залік
Виконання поточних завдань (за програмою практики)					Індивідуальні завдання	Звітна документація		Участь у конференціях з практики	
60 балів					12 балів	24 бали		4 бали	100 балів
Завдання 1 (12 б.)	Завдання 2 (12 б.)	Завдання 3 (12 б.)	Завдання 4 (12 б.)	Завдання 5 (12 б.)		Щоденник практики (12 б.)	Звіт про практику (12 б.)		

Виконання поточних завдань за програмою практики (60 балів)

Поточні завдання визначено робочою програмою практики. Здобувачам вищої освіти пропонується 5 завдань відповідно до спрямованості практики, максимальний бал за виконання кожного становить 12. Сумарна оцінка за виконання п'яти завдань – 60 балів (5x12=60).

Сумарні бали	Бали за виконання одного завдання	Критерії
52-60 балів	11-12 балів	Здобувач вищої освіти опановує системні професійні вміння, виявляє творчі здібності в практичній діяльності; планує; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення алгоритму власних дій; визначає причинно-наслідковий ланцюг психологічної проблеми у клієнта; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу психологічних явищ; уміє ставити і логічно розв'язувати проблеми, самостійно знаходить і

		використовує інформацію; займається науковою та навчально-дослідною роботою, самоосвітою; творчо застосовує власні професійні вміння; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
44-51 балів	9–10 балів	Здобувач вищої освіти вільно володіє базовими практичними вміннями, може застосовувати їх у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію з професійної точки зору, робить аналітичні висновки щодо причин психологічної проблеми, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
36-43 балів	7–8 балів	Здобувач вищої освіти володіє вміннями та навичками на репродуктивному рівні, що означає механічне відтворення дій за взірцем без їхнього логічного аналізу та необхідного осмислення; орієнтується в основних психологічних проблемах, які переважають у роботі психолога; має значні труднощі у самостійному опрацюванні практичних завдань.
1-35 балів	1-6 балів	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету роботи психологічної служби, завдання виконує з допомогою і під супроводом керівника від бази практики, практичні навички практично не засвоює, робить спроби відшукати способи дій у конкретних умовах; опановує вміннями та навичками відповідно до навчальних цілей, але на початковому рівні.
0 балів	0 балів	Здобувач вищої освіти не відвідує базу практики

Індивідуальні завдання (12 балів)

Індивідуальні завдання розробляють науково-педагогічні працівники, які викладали здобувачам фахові дисципліни. Зміст індивідуальних завдань має відповідати завданням освітнього процесу, потребам психологічної служби, враховувати можливості та пропозиції закладу, базового для проходження практики, враховувати інтереси здобувача вищої освіти. Індивідуальне завдання здобувача вищої освіти під час проведення переддипломної, науково-дослідної практики узгоджують із тематикою дипломної роботи.

Індивідуальні завдання оцінюються за наслідками перевірки всіх завдань, зорієнтованих на індивідуальне самостійне опрацювання. За виконання індивідуальних завдань здобувач вищої освіти може отримати 12 балів. При отриманні менше 7 балів індивідуальне завдання вважається не виконаним і здобувач вищої освіти отримує можливість його виконати повторно.

11-12 балів	Здобувач вищої освіти самостійно обирає, здійснює планування і правильно виконує конкретні практичні завдання; виявляє творчий підхід під час розв'язання ситуацій фахового спрямування; у правильній логічній послідовності реалізує алгоритм психологічної роботи; ефективно та в повному обсязі засвоює фахові вміння і навички, активно опрацьовує основну та допоміжну навчально-методичну літературу; згідно поставлених вимог оформляє результати індивідуальної навчально-дослідної роботи.
9-10 балів	Здобувач вищої освіти практичні завдання виконує при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами; намагається знайти вирішення ситуацій фахового спрямування; здатний визначити логічну послідовність психологічної роботи з незначною допомогою безпосереднього керівника від бази практики; на достатньому рівні засвоює фахові вміння і навички, опрацьовує переважно основну літературу з теми; згідно поставлених вимог оформляє результати індивідуальної навчально-дослідної роботи.
7-8 балів	Здобувач вищої освіти не вміє поєднувати теорію з практикою; з помилками виконує конкретні практичні завдання; не здатний самостійно розв'язувати ситуації фахового спрямування; частково опрацьовує рекомендовану літературу, невпевнено орієнтується в першоджерелах; із помилками та без дотримання поставлених вимог оформляє результати індивідуальної навчально-дослідної роботи.
1-6 балів	Здобувач вищої освіти не засвоює необхідні практичні вміння і навички, завдання, винесені на самостійне опрацювання, виконує лише з допомогою; не формує практичні компетенції і на низькому рівні виконує практичні завдання; опрацьовує лише деякі одиничні першоджерела; у цілому неправильно виконує та оформляє результати індивідуальної навчально-дослідної роботи.
0 балів	Здобувач вищої освіти не представляє результати індивідуальної навчально-дослідної роботи взагалі.

Звітна документація (24 бали)

Звітну документацію оформляють відповідно до вимог, визначених програмою практики. Вона має містити щоденник практики і звіт з практики.

У щоденнику практики вміщують інформацію про прибуття і вибуття здобувача вищої освіти з бази практики (завірені печаткою закладу); індивідуальний план роботи; щоденний опис виконаної роботи; характеристику на здобувача/практиканта.

У звіті вказують узагальнені відомості про виконання здобувачем вищої освіти всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, розділи з охорони праці та безпеки життєдіяльності, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інформаційних джерел.

22-24 бали	Здобувач вищої освіти висвітлює у звіті загальні відомості про практику, вказує кількість відвіданих психологічних занять, їх якісну оцінку, зазначає кількість, назви та зміст використаних психологічних методик і технік, особливості їх проведення, опрацювання та інтерпретації результатів, характеризує труднощі, які зустрічались під час проведення психологічної роботи, вказує тему і зміст індивідуальної навчально-дослідницької роботи, описує позитивні аспекти в організації практики і її недоліки, обґрунтовує пропозиції щодо підвищення ефективності проведення практики.
18-21 балів	Здобувач вищої освіти висвітлює у звіті загальні відомості про практику, вказує кількість відвіданих психологічних занять, але не дає їх якісної оцінки, зазначає кількість, назви та зміст використаних психологічних методик і технік, але не описує особливості їх проведення, характеризує труднощі, які зустрічались під час проведення психологічної роботи, вказує тему і зміст індивідуальної навчально-дослідницької роботи, описує позитивні аспекти в організації практики і її недоліки, проте не обґрунтовує пропозиції щодо підвищення ефективності проведення практики.
15-17 балів	Здобувач вищої освіти висвітлює у звіті загальні відомості про практику, але не дає якісної і кількісної оцінки відвіданих психологічних занять, поверхнево описує зміст використаних психологічних методик і технік, не описує опрацювання та інтерпретацію

	результатів за результатами їх проведення, характеризує труднощі, які зустрічались під час проведення психологічної роботи, вказує тему і зміст індивідуальної навчально-дослідницької роботи, але не описує позитивні аспекти в організації практики і її недоліки, не обґрунтовує пропозиції щодо підвищення ефективності проведення практики.
1-14 балів	Здобувач вищої освіти висвітлює у звіті лише загальні відомості про практику, не дає інтерпретації результатів, вказує тему, але не висвітлює зміст індивідуальної навчально-дослідницької роботи, не описує позитивні аспекти в організації практики і її недоліки, не обґрунтовує пропозиції щодо підвищення ефективності проведення практики.
0 балів	Здобувач вищої освіти не представляє звіт з практики.

Участь у конференціях з практики (4 бали)

Нараховуються бали за участь у настановній конференції (1 бал), участь у звітній конференції з практики (1 бал), виступ на звітній конференції (1 бал) і презентацію під час звітної конференції (1 бал) (максимальна оцінка – 4 бали).

Звіт з практики

Рейтингова оцінка з практики (100 балів)

Рейтингова оцінка з практики – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти певного кредитного модуля (практики) упродовж його вивчення. Практика оцінюється за наступними критеріями:

90–100 балів (відмінно):

- практика проведена на високому науково-методичному рівні;
- раціонально використовувалися методи наукового дослідження;
- самостійність та дисциплінованість в організації роботи;
- глибокі теоретичні знання з теми кваліфікаційної роботи;
- повністю виконана програма практики;
- своєчасно представлений звіт про виконану роботу.

82–89 балів (дуже добре):

- практика проведена на високому науково-методичному рівні;
- успішно вирішені, але з відхиленнями у часі окремі завдання;
- допущення незначних помилок у проведенні робіт;
- повністю виконана програма практики.

75–81 балів (добре):

- допущення незначних помилок в реалізації завдань;

- успішно вирішені, але з відхиленнями у часі окремі завдання;
- допущення незначних помилок у проведенні робіт;
- повністю виконана програма практики.

67-64 балів (задовільно):

- допущення незначних помилок в реалізації завдань;
- недостатньо ефективного використання методів та прийомів дослідження;
- слабка активність практиканта.

60-66 балів (достатньо):

- програма практики виконана не повністю;
- допущення значних помилок в реалізації завдань;
- недостатньо ефективного використання методів та прийомів дослідження;
- слабка активність практиканта

35-59 балів (незадовільно з можливістю повторного проходження практики):

- програма практики реалізована частково із значними порушеннями;
- допущення складних і серйозних помилок під час виконання дослідження;
- наявність плагіату або ознак академічної недоброчесності в роботі;
- недисциплінованість під час проходження практики.

34 бали і менше (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи під час повторного проходження практики):

- виконано лише окремі елементи завдань;
- допущення складних і серйозних помилок під час виконання практичних робіт;
- наявність плагіату або ознак академічної недоброчесності;
- пропуски без поважних причин і недисциплінованість під час проходження практики;
- низький рівень академічної та соціальної відповідальності.

Таблиця відповідності шкал оцінювання досягнень

здобувачів вищої освіти з практики

Рейтингова оцінка з практики	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова залікова оцінка за національною шкалою
90-100	A (відмінно)	10	відмінно
82-89	B (дуже добре)	25	добре
75-81	C (добре)	30	
67-74	D (задовільно)	25	задовільно
60-66	E (достатньо)	10	
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного проходження практики)		незадовільно
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи під час повторного проходження практики)		

9. Процедура врахування результатів неформальної та/або інформальної освіти

Визнання результатів неформального та/або інформального навчання особи закладом освіти (науковою установою) здійснюється згідно таких нормативно-правових документів:

- наказу МОН від 08.02.2022 року №130 «Порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»;
- наказу ректора К-ПНУ від 06.02.2023 року №15-ОД «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»;

Процедура визнання результатів неформального та/або інформального навчання передбачає такий алгоритм дій:

- подання здобувачем вищої освіти на ім'я декана факультету заяви щодо визнання;
- ідентифікацію задекларованих у письмовій формі здобувачем вищої освіти результатів неформального та/або інформального навчання, які підлягають оцінюванню закладом освіти;
- оцінювання задекларованих результатів навчання здобувача вищої освіти;

- прийняття рішення про визнання та зарахування здобувачеві вищої освіти відповідних освітніх компонентів (складових освітніх компонентів) освітньої програми або відмову у визнанні.

Загальний обсяг освітніх компонентів освітньої програми, що зараховуються здобувачеві освіти за підсумками визнання результатів неформального та/або інформального навчання, не може перевищувати 25% відповідної освітньої програми.

Здобувач вищої освіти не може бути звільненим від атестації за підсумками визнання результатів неформального та/або інформального навчання.